

Utbildningsdepartementet

Datum
2008-03-17
Ert datum

Vår referens
2008-01-0052
Er referens

Yttrande med anledning av SOU 2007:81 Resurser för kvalitet. Slutbetänkande av Resursutredningen

Sammanfattning

Fackförbundet ST välkomnar utredningen och konstaterar att i huvudsak innehåller utredningen en hel del goda förslag men förbundet vill dock peka på några förslag där vi särskilt vill betona antingen en avvikande uppfattning eller peka på farhågor med lagda förslag. Men givetvis också framföra vårt stöd. För att underlätta läsningen av våra synpunkter följer vi utredningens disposition.

Utredningen är väl genomarbetad och förslagen tydligt motiverade. Utredningen lyckas också väl med att sammanfoga och beskriva de komplexa relationerna mellan utbildning och forskning. Fackförbundet ST anser att förslaget bör genomföras i sin helhet eftersom det är en balanserad helhet. Det är viktigt att inte delar av förslagen plockas ut. Men det är givetvis beklagligt att förslaget är kostnadsneutralt. Landets universitet och högskolor har ju i själva verket under en lång period haft behov av resursförstärkningar. Ytterligare en övergripande synpunkt är att eftersom utredningen betonar vikten av ökad utvärderingsverksamhet – på samtliga nivåer inom universitetsvärlden – måste risken för något slags utvärderingsraseri beaktas så att inte en allt för stor del av resurserna såväl tidsmässigt som ekonomiskt äts upp.

2. Profiler och koncentration

2.2.2

I inledningen av kapitlet konstateras att den nuvarande möjligheten att ansöka om universitetsstatus och uppbyggnaden av vetenskapsområden har lett till att lärosätena strävar efter bredd. Utredningen ser med oro på denna utveckling och menar att det nu är dags för profilering och koncentration om Sverige fortsättningsvis ska kunna konkurrera på den globala vetenskapsmarknaden. Vägen till framgång för Sveriges del sägs vara att öka samarbetet mellan lärosätena. Bland annat mot denna bakgrund föreslår utredningen en ny ordning för beslut om universitetsstatus respektive rätten att utfärda examina på forskarnivå. Det är positivt att avskaffa de s.k. vetenskapsområdena som ju de facto även var kopplade till examensrätt på forskarnivå och istället öppna för möjligheten att högskolor med ett smalare forskningsområde ska kunna provas för rättigheter att examinera och utvärderas för att tilldelas resurser för forskarutbildning och forskning. Förbundet ser även positivt på förslaget att huvudhandledaren för en doktorand ska vara anställd vid samma lärosäte som det där doktoranden är antagen. På så sätt förbättras arbetssituationen för den enskilda doktoranden.

2.3 Forskningsprofiler vid högskolor

Fackförbundet ST
Box 5308, 102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15
Tfn: 08-790 51 00 Fax: 08-24 29 24 ST Direkt: 020-578 578
E-post: st@st.org Webbplats: www.st.org
Organisationsnummer: 802003-2101
Pg: 11 44-5 Bg: 365-60 71

Förbundet är positivt till utredningens förslag om forskningsprofiler och anser att utredningen argumenterar väl för att så sker. Det är ur alla aspekter positivt att skapa större vetenskapliga miljöer.

2.4 Samarbete profilering

Förbundet delar utredningens uppfattning att ökad profilering också leder till ökat samarbete eftersom samarbetet, utöver ökad kvalitet, på längre sikt ger möjligheter till förbättrad konkurrenskraft vad gäller personal, studenter och ekonomiska resurser. Förslaget att arbeta med s.k. research pooling är intressant eftersom det skulle kunna leda till att även mindre forskningsmiljöer skulle stärkas och bli mera attraktiva.

2.5 Universitetsstatus

Vad gäller förslagen om beslut om universitetsstatus förefaller utredningens förslag väl underbyggt. Särskilt genom att beslutet om universitetsstatus frikopplas från statsmakternas beslut och inte ska kopplas till löften om ekonomisk utbyggnad utan grundas endast på kvalitetsbedömning.

2.6 Universitetsledningarnas och fakultetsnämndernas ansvar

Utredningens förslag indikerar en maktförskjutning inom universitetsvärlden. Tanken är att styrelserna ska få mera att säga till om på bekostnad av fakultetsnämnderna. Förslaget kan givetvis skapa problem såvida inte samarbetet/samverkan mellan styrelse och fakultetsnivåer fungerar tillfredsställande. En generell åsikt är att det är av stor vikt att varje anställd upplever sig ha möjlighet att påverka och utöva inflytande inom sitt lärosäte. Det är viktigt att styrelserna inte ges möjlighet att agera utan att ha förankrat sina beslut ordentligt i organisationen.

3. En ny anslags- och resurstilldelningsmodell

Enligt utredningen så ska föreslagen modell bidra till att skapa bättre långsiktiga planeringsförutsättningar, stärka sambandet mellan utbildning och forskning och samtidigt höja kvaliteten i både utbildning och forskning. De fyra åriga planeringsperioder som föreslås är positivt. Universiteten och högskolorna har länge varit i behov av långsiktighet. Att lärosätena tilldelas ett anslag för både forskning och utbildning och som ska omprövas vart fjärde år är bra. Det är också rimligt att hälften av anslaget konkurransprövas. Positivt är också att ev. förändringar i anslagen kommer att ske med viss fördröjning. Det kommer att underlätta för universitetsledningarna att såväl prioritera som planera verksamhet.

3.1 Ny modell för resurstilldelning till utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå

Förbundet välkomnar förslaget att införa en grundersättning per helårsstudent. Vidare är förslaget om tre tilläggsersättningar rimligt och att det styrs utifrån undervisningsmetoder och inte som tidigare utifrån kursens ämnesinnehåll. Utöver det föreslår utredningen en s.k. resurs för forskningsanknytning. Det är givetvis positivt att utredningen betonar behovet av ett nära samband mellan undervisning och forskning.

Fördelningen av tilläggsersättningar kan dock skapa problem genom att dessa på respektive lärosäte fördelas för ganska lång tid till olika utbildningar. Detta skapar ett stelt och fastfruset system som gör att nya utbildningar som utvecklas under fördelningsperioden inte har någon möjlighet att få högre anslag än grundersättningen, oavsett undervisningsmetod.

Utredningen har tagit fram underlag för att beräkna de reella kostnaderna för forskarutbildningen och utifrån denna beräkningsgrund lagt förslaget att överföra forskarutbildningens kostnad till utbildningsdelen. Det är positivt. De kommer bl a. att innebära att de ekonomiska förutsättningarna för själva forskarutbildningen säkras och att doktorandernas situation stärks. Men också att den faktiska resursåtgången för forskarutbildningen synliggörs bättre än tidigare

3.2 Ny modell för resurstilldelning till forskning

Utredningen föreslår en modell som kommer att innebära att anslagsmedlen för forskning konkurrensutsätts med hjälp av ett antal indikatorer: kvalitetsutvärdering av forskningen, mätningar av fältnormaliserade citeringar av internationellt vetenskaplig produktion, externa medel, antal disputerade lärare och antal kvinnliga professorer. Utöver det kommer att krävas att lärosätena identifierar sina profiler och nischer i utbildnings- och forskarlandskapet. Dessa profiler och nischer kommer att få stor betydelse som underlag för det nya föreslagna organet "intermedieären" som ska granska lärosätenas resultat och besluta om kommande anslag. En invändning som förbundet har är att det finns risk för att redan excellenta miljöer fortsättningsvis kommer att ta hem de stora anslagen och att mindre högskolor kommer att ha svårt att stå sig i konkurrensen. Därför är det viktigt att andra aspekter beaktas. Det kan handla om nya forskningsområden eller att arbeta fram nya undervisningsmetoder etc. Ett granskningsorgan måste hela tiden vara öppet också för det nya och annorlunda. I annat fall riskerar vi en utveckling som stannar vid det gamla och väl beprövade

Stockholm den 2008-03-17

Annette Carnhede
Förbundsordförande
Fackförbundet ST

Inger Ehn Knobblock
Utredare
Fackförbundet ST